RÓZSAFA

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

2017.

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés

2. Rózsafa bemutatása
Általános településkép, településkarakter

3. Örökségünk
A településképi szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők

4. Településképi szempontból meghatározó területek Rózsafán
Eltérő karakterű területek lehatárolása, a településkép, arculati jellemzők és településkarakter bemutatásával

Településképi szempontból meghatározó területek megnevezése:
1:Kialakult falusias lakóterület
2:Kastély terület
3:Beépítésre nem szánt temetői terület
4:Jellemzően beépítésre nem szánt terület

5. Ajánlások
A településkép minőségi formálására vonatkozó ajánlások: építészeti útmutató:
I Kialakult falusias településrészre nézve:
Telepítés
Terepalakítás
Magasság
Tetőhajlásszög
Tetőforma
Szín
Ajtók, ablakok
Homlokzatképzés, anyaghasználat
Részletek
Kerítések, térfalak
Kertek

Közterületek településképi útmutatója:
Utcák
Közterek, közparkok, közkertek

6. Jó példák I épületek, épített részletek
épületek, építészeti részletek (ajtók, ablakok, tornácok, anyaghasználat, színek, homlokzatképzés), kerítések, kertek, zöldfelületek kialakítása

7. Jó példák I sajátos építményfajták
sajátos építményfajták, reklámhordozók, egyéb műszaki berendezések

1_BEVEZETÉS

Jelen kézikönyv segítség kíván lenni Rózsafa település bemutatásával, az értékek megismertetésével és az útmutató résszel tárja fel az épített környezet szépségeit. Bevezeti az olvasót az építészeti értékek tárházába, hogy olyan házat tudjon építeni, ami valódi büszkeséggel töltheti el, és a település képéhez illeszkedik, azt ízléssel viszi tovább.

Az ajánlások nem tekinthetők kötelező jellegűnek, a céljuk nem a tervezési szabadság megkurtítása, uniformizálása, hanem éppen a valós értékek megismertetése, a sokféle izgalmas lehetőség feltárása. A másolás, sokszor giccses elemek helyett a település karakteréhez illeszkedő választási lehetőségek bemutatása a cél a tervezői szabadság megtartása mellett.

A kézikönyv nem egy merev, lezárt egész, hanem nyílt, folyamatos hozzászólást és változtatást lehetővé tevő kezdeményezés kíván lenni, ahogy a település története sem befejezett, hanem folyamatosan tovább íródik. Ezért, ha újabb szép ház születik, az bekerülhet, sőt be is kell, hogy kerüljön a könyvbe, hogy ezáltal büszke lehessen rá építtetője, tervezője, kivitelezője és a település egyaránt.

Egy ház elválaszthatatlan kapcsolatban van környezetével, szomszédaival, településével. Valódi gyümölcse pedig csak annak a kapcsolatnak van, ahol a felek egymást megismerik, szeretik és békében élnek egymással. Igaz ez az emberi kapcsolatoktól a zenén át egészen épített környezetünkig.

A lakóház építés se magánügy, annak ellenére, hogy magántelken történik. Azért nem, mert a lakóház közterületre néz. A közös arculat formálja, ettől kezdve pedig a magánépítés közügy.

A településképi rendelet megalapozását szolgálja a települési környezet megjelenését meghatározó jellemzőket és elvásásokat összefoglaló Településképi Arculati Kézikönyv. A Kézikönyv elsősorban a lakosság és a döntéshozók tájékoztatását segítő, szemléletformáló eszköz. Célja, hogy lényegre törően, mindenki számára érthető módon mutassa be a település arculat meghatározó jellemzőket, épített és természeti értékeket, valamint a közös lakókörnyezet minőségi alakításával kapcsolatos elvásásokat, javaslatokat.

2_RÓZSAFA BEMUTATÁSA

Általános településkép, településkarakter

Rózsafa (horvátul Biduš) község Baranya megyében, a Szigetvári járásban, Szigetvártól keletre, Bánfa és Nagypeterd közt.

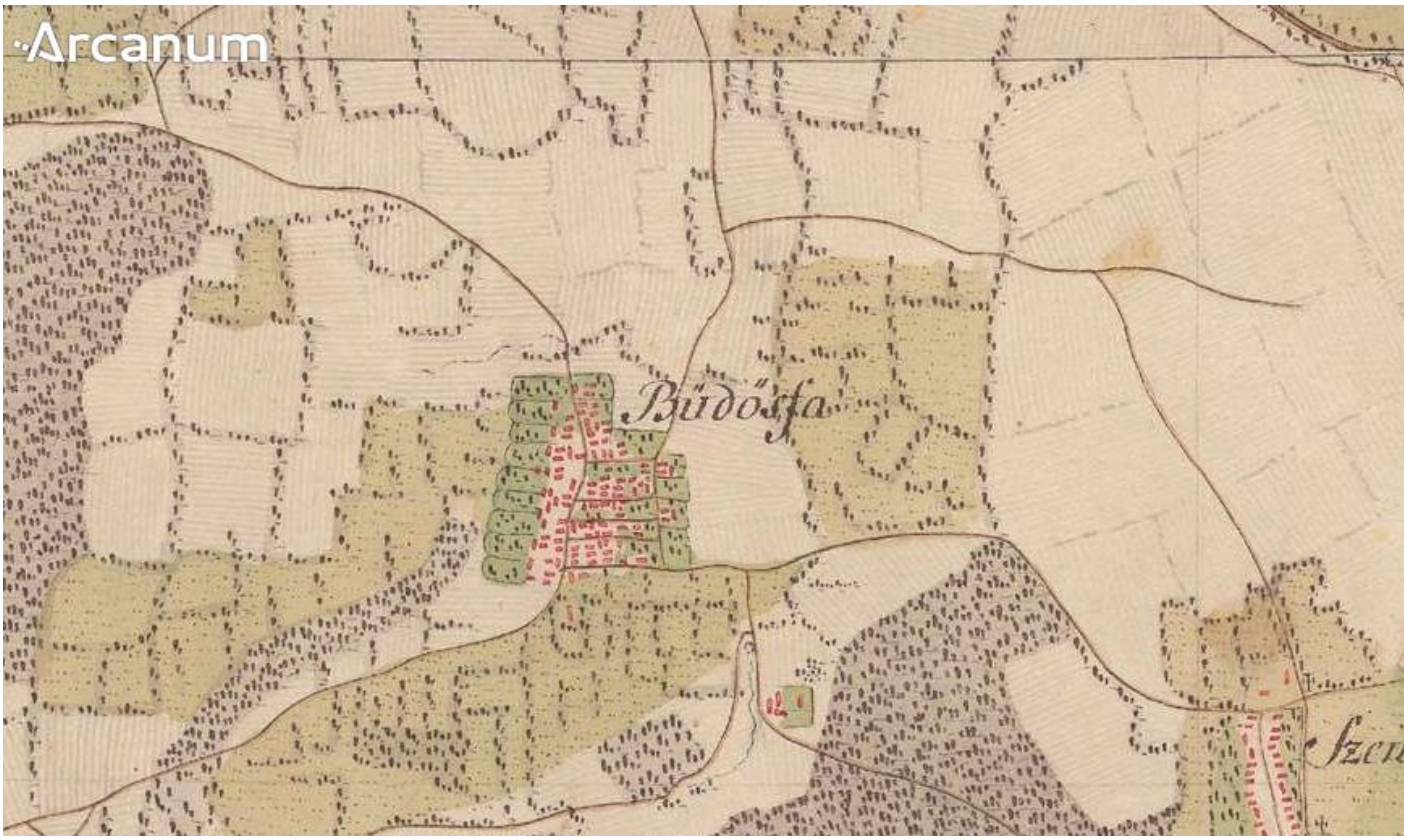

A település területén egykor egymás mellett lévő, de két külön néven említett falu állt: Vidosfalva és Szentmihályfalva. Vidosfalva (1404: Vidusfalua) nevét a birtokosára utalva kaphatta, míg a Szentmihályfalva elnevezés a templom védőszentjére utal, és egy almamelléki ügyben tanúskodó nemes nevében tűnt fel először 1330-ban. A templomot a fennmaradt adatok szerint 1570 körül a törökök rombolták le. A néphagyomány szerint, amikor a török Szigetvár ellen vonult, Szentmihályfát is megszállta. Az akkori református pap lányát Szulejmán szerette volna elvinni a háremébe. Amikor ez nem sikerült, leágyúztatta a templomot, téglái kézről kézre adva elszállították a szigetvári vár kiegészítésére. Még a fundamentumot is kiásták. A mai község helyén régebben csak egy meszes és egy fazekasház állt, ide költöztek át a török pusztítás után a szentmihályfalvaiak.
A török hódoltság alatt a két falu egybeolvadt. Az összeírások névanyaga szerint a szentmihályfai családok élték túl a török időket, mégis az évek során Vidosfáról Büdösfára (1773) módosult helységnév állandósult.

A török idők után a Werbőcziek, majd a Perczel család lett a település birtokosa. "A török kinyomása után Nemes Szt. Mihályfának nevezték, de már sok éve csak Büdösfának nevezik. A falu egyik utcája még most is (1865) Szent Mihál-nak neveztetik. Mivel nemes levelük egy személre biztatot, és attól az elvétetett, annak következtében az akkori lakosok elhatározták, hogy mivel a levelük elvesztésével nemességüket is elvesztették a községüknek más nevet adnak, és Büdösfának nevezték el (Botrányból!).", mivel a lakosság kérésére hivatalos úton a szebb, de semmi történeti vagy tárgyi alappal nem rendelkező helységnévre változtatták. A mai, Rózsafa nevét 1899-ben kapta.
A 20. század elején Baranya vármegye szentlőrinczi járásához tartozott. Az 1910-es népszámláláskor Rózsafának 612 lakosa volt, melyből 609 magyar volt. Ebből 99 római katolikus, 510 református, 3 evangélikus volt.

A 2001-es népszámláláskor 399 lakosa, 2008. január 1-jei adatok alapján 393 lakosa volt Rózsafa településnek. Nevezetességei a Református templom, a Perczel-kastély és Tinódi Lantos Sebestyén szobor.

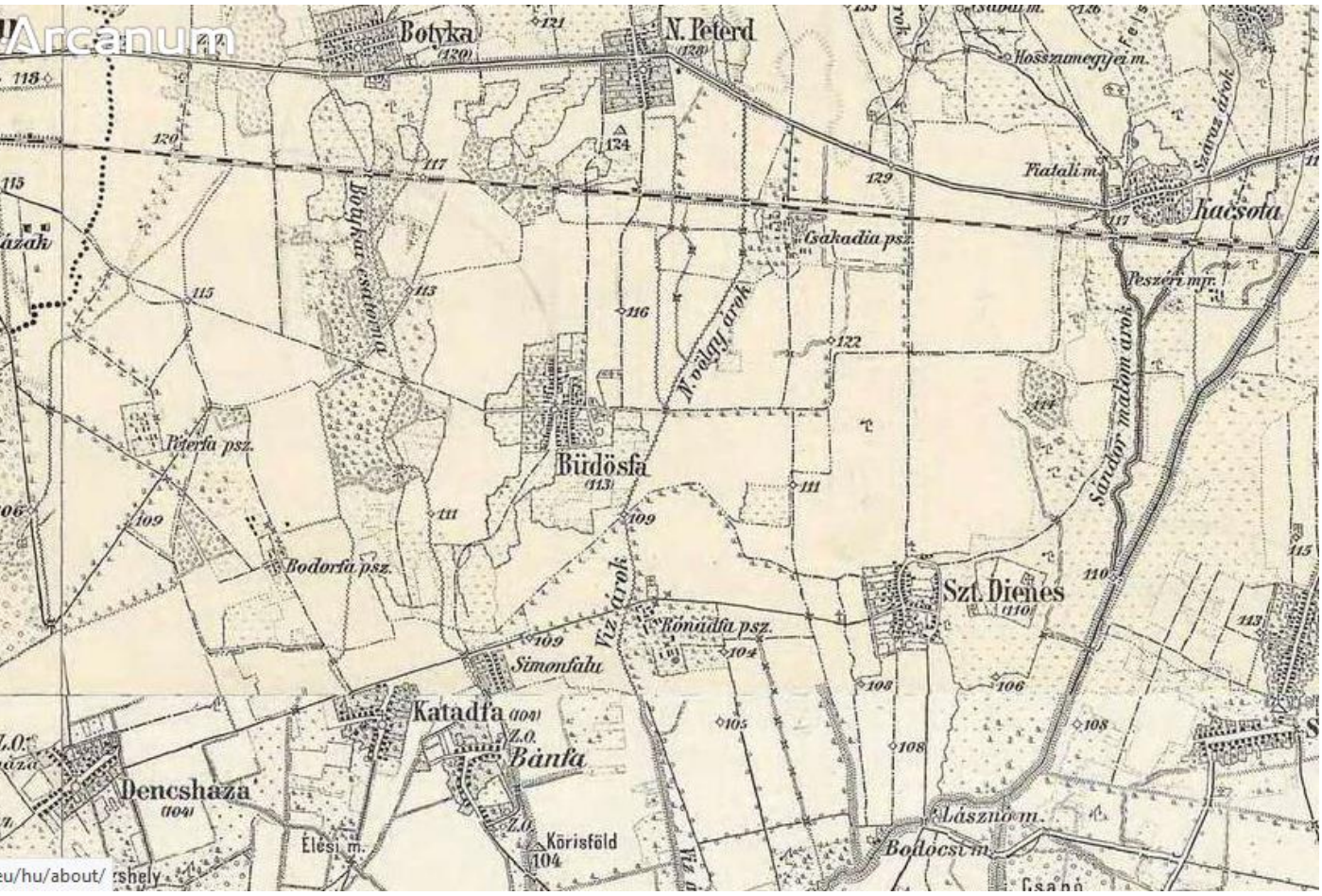

A hagyományok szerint Rózsafa határában volt Tinódfalva, amely később elpusztult. Tinódi Lantos Sebestyén szülőhelyét ma is Tinódi dűlőnek nevezik Rózsafán. Adatközlők szerint egykor itt állt egy nagy fazsindelyes ház, ahol Tinódi Lantos Sebestyén lakott. A nagy ház lámpája az este is úton lévőknek tájékozódási pontként szolgált. A lakóház 1830 körül pusztult el. 1981-ben emléktáblát is avattak és a téesz-központban felállították Tinódi mellszobrát. A falu központjában – sajnos már elnémult – zenélő kúton dombormű örökítette meg a históriás énekek szerzőjét (már nincs meg a kút, a park van a helyén a "csodálatos" szökőkúttal, amely szintén tud zenélni). A község 1986-ban alakult közművelődési egyesületét is Tinódi Lantos Sebestyénről nevezték el.
A település területén található Bodorfa. A falu a török hódoltság alatt elnéptelenedett, a 18. században is puszta. A 19. század elejétől lakossága lassan növekedett, 1930-ban 69, 1970-ben 47 magyar lakta. Mára ismételten csaknem elnéptelenedett, csak néhányan lakják.

3_ÖRÖKSÉGÜNK

A településképi szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők

3.1 Táj- és természeti értékek

Védett természeti terület
A szabályozási terven lehatárolt területek
Érzékeny természeti terület
Fás legelő (kódszám: 04516)

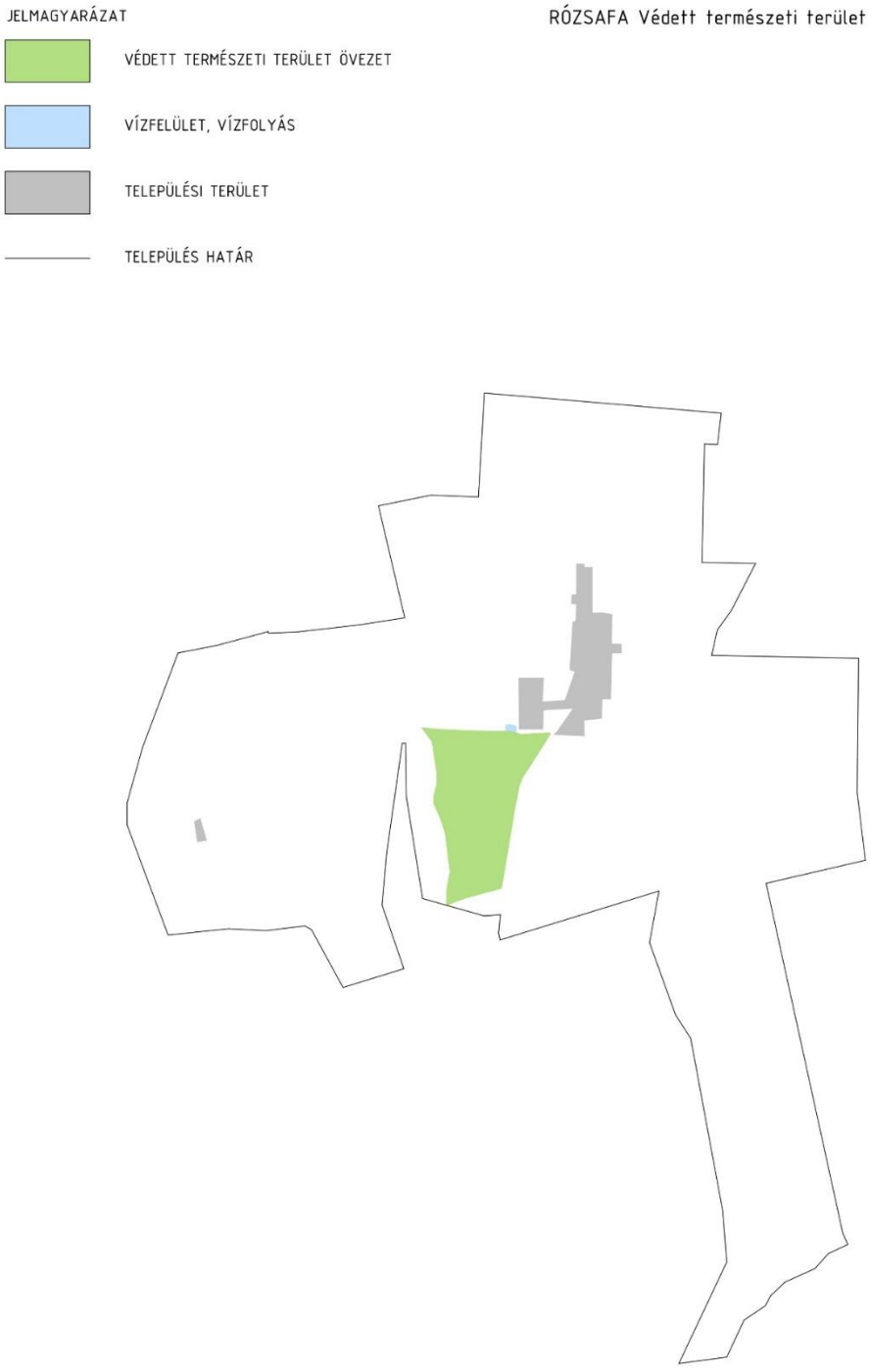

JELMAGYARÁZAT

KIEMELTEN FONTOS ÉRZÉKENY TERMÉSZETI TERÜLET ÖVEZETE

VÍZFELÜLET, VÍZFOLYÁS

TELEPÜLÉSI TERÜLET

TELEPÜLÉS HATÁR

RÓZSAFA Kiemelten fontos érzékeny természeti terület

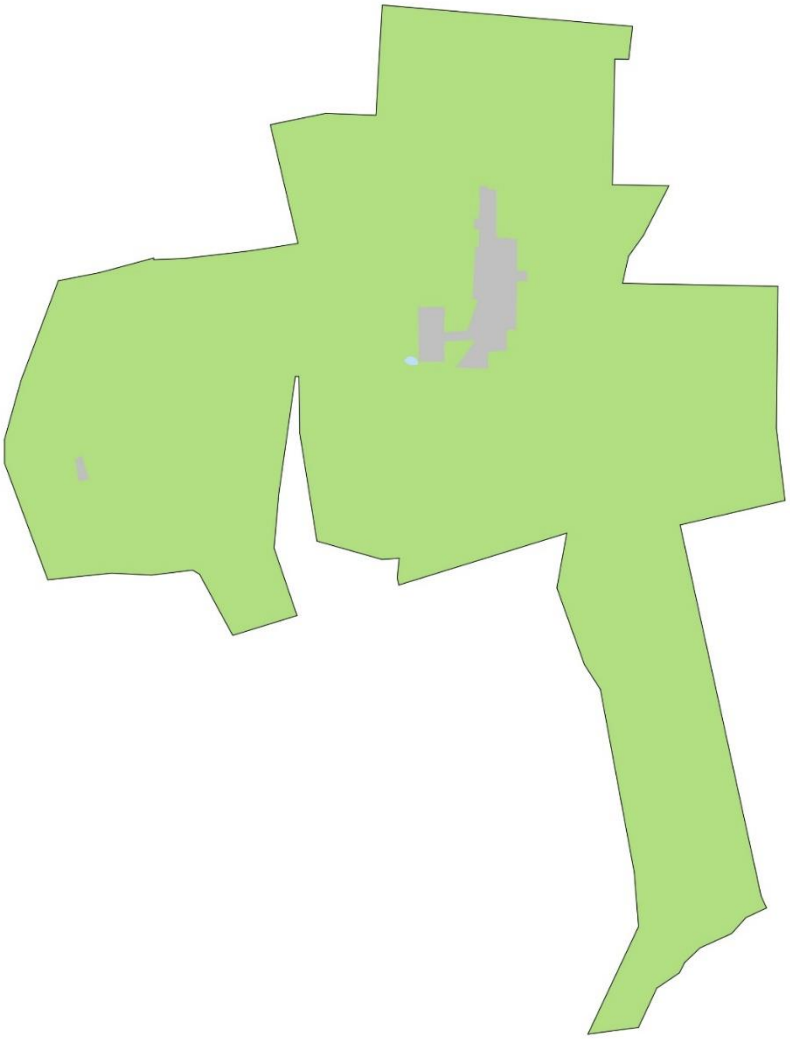

3.2 Építészeti értékek

A falvaink még nyomokban őrzik minden építészet szülőanyjának, népi építészetünknek tornácos parasztházait. E megmaradt tanúépületek szinte emberi arccal tekintenek az utca felé, két ablakszemmel, jó homlokzati arányokkal. Nagyon becsüljük meg, ne ítéljük bontásra e régi remekműveket.

sorszám	utca	házszám	helyrajzi szám	funkció	védettség foka
Országos műemléki védettségű épületek és műemléki környezetük:					
M lll 456	Kossuth Lajos u..		24	Református templom	M
Műemléki környezetbe tartozó ingatlanok			21, 22, 26, 144, 145/3-4		MK
M lll 9112	Bodorfapuszta		0163	Perczel-kastély	M
Műemléki környezetbe tartozó ingatlanok			0160, 0162, 0166/3, 0147/2, 0145/1		MK
Helyi védettség					
1.	Kossuth Lajos u.	22	10	Lakó- és gazdasági épület, kerítés kapu	H1
2.	Kossuth Lajos u.	27	148	Lakó- és gazdasági épület, kerítés	H1
3.	Kossuth Lajos u.	29	146/1	Lakóépület	H1
4.	Kossuth Lajos u.	48	21	Lakóépület	H1
5.	Kossuth Lajos u.	63	93	Lakó- és gazdasági épület, kerítés	H1
6.	Kossuth Lajos u.	66	33	Kerítés	H1
7.	Kossuth Lajos u.	96	51	Gazdasági épület, kerítés	H1
8.	Kossuth Lajos u.	100	53	Gazdasági épület, kerítés	H1

M – Országos műemléki védettség
MK – Országosan védett műemlék (vagy műemléki jelentőségű terület) közvetlen környezete, amit védetté nyilvánítottak.
H1 – Helyi, az építmény, vagy együttes egészére vonatkozó védettség

Kossuth Lajos utca, országos védettséggel rendelkező református templom (M III 456)
A Kossuth Lajos utca és Rákóczi utca kereszteződésében épület református templom. Egyhajós kialakítással. Egyedi, részletgazdag homlokzatkialakítással, díszes süveggel. Tömege és homlokzatai védendőek.

Bodorfapuszta, országos védettséggel rendelkező Perczel-kastély (M III 9112)
A Rózsafához tartozó Bodorfapusztán található kastély. Három szárnyból áll. A fő szárny fogadóépületként, míg a mellékszárnyak lakórészként funkcionálhattak. Részletgazdag homlokzat,- és tetőkialakítással rendelkezik. Tömege, alaprajzi kialakítása, homlokzatai védendőek.

Kossuth Lajos utca 22, helyi védettséggel rendelkező lakóház, gazdasági épület és kerítés
Az épület értékét a részletgazdag vakolatdíszek adják. A homlokzatfestés példásan visszafogott, azonban az új ablakok és a fehér műanyag redőnyök nem illenek az épülethez. Utcával párhuzamos gerincű lakóépület. Illetve erre merőleges gazdasági épület. Részéletgazdag homlokzatkialakításokkal. Továbbá falazott kerítéssel, egyedi kovácsoltvas kapuval. Tömege, utcai homlokzata, és kerítés kapuja védendő.

Kossuth Lajos utca 27, helyi védettséggel rendelkező lakóépület, gazdasági épület és kerítés
Az utcával merőleges gerincű lakó- és gazdasági épület. Egyedi, részletgazdag utcai homlokzatkialakítással. A faluban található többi kerítéshez hasonlóan itt is falazott lábazatú, kovácsoltvas kerítés épült. Tömege, utcai homlokzata és kerítése védendő

Kossuth Lajos utca 29, helyi védettséggel rendelkező lakóépülete.
Utcával párhuzamos gerincű lakóépület. Különleges, részletgazdag utcai homlokzatkialakítással.
Az épület egyedisége a homlokzaton megjelenő boltíves, kovácsoltvas, főbejárati kapuból adódik. Tömege, utcai homlokzata védendő.

Kossuth Lajos utca 63, helyi védettséggel rendelkező lakóépület és gazdasági épület
Utcával párhuzamos gerincű lakóépület. Egyedi homlokzatkialakításokkal. Oszlopokat imitáló homlokzati díszekkel, melynek köszönhetően hármas tagolás homlokzat alakult ki. Tömege és homlokzatai védendőek

Kossuth Lajos utca 96, helyi védettséggel rendelkező gazdasági épület és kerítés. Az udvarban hagyományos kialakítású, nyerstégla homlokzatú gazdasági épület található. Továbbá az utcán részletgazdag kialakítású kovácsoltvas kerítés helyezkedik el. Falazott és lemezburkolatú lábazati részekkel.

Kossuth Lajos utca 48, helyi védettséggel rendelkező lakóépülete. Egyedi homlokzatkialakítású lakóépület. hagyományos tetőkialakítással. Tömege, utcai homlokzata védendő.

4_TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ TERÜLETEK

Eltérő karakterű területek lehatárolása, a településkép, arculati jellemzők és településkarakter bemutatásával

Ábra: **Településképi szempontból meghatározó területek – külterületi részekkel együtt**

Ábra: **Településképi szempontból meghatározó területek – belterületi részek**

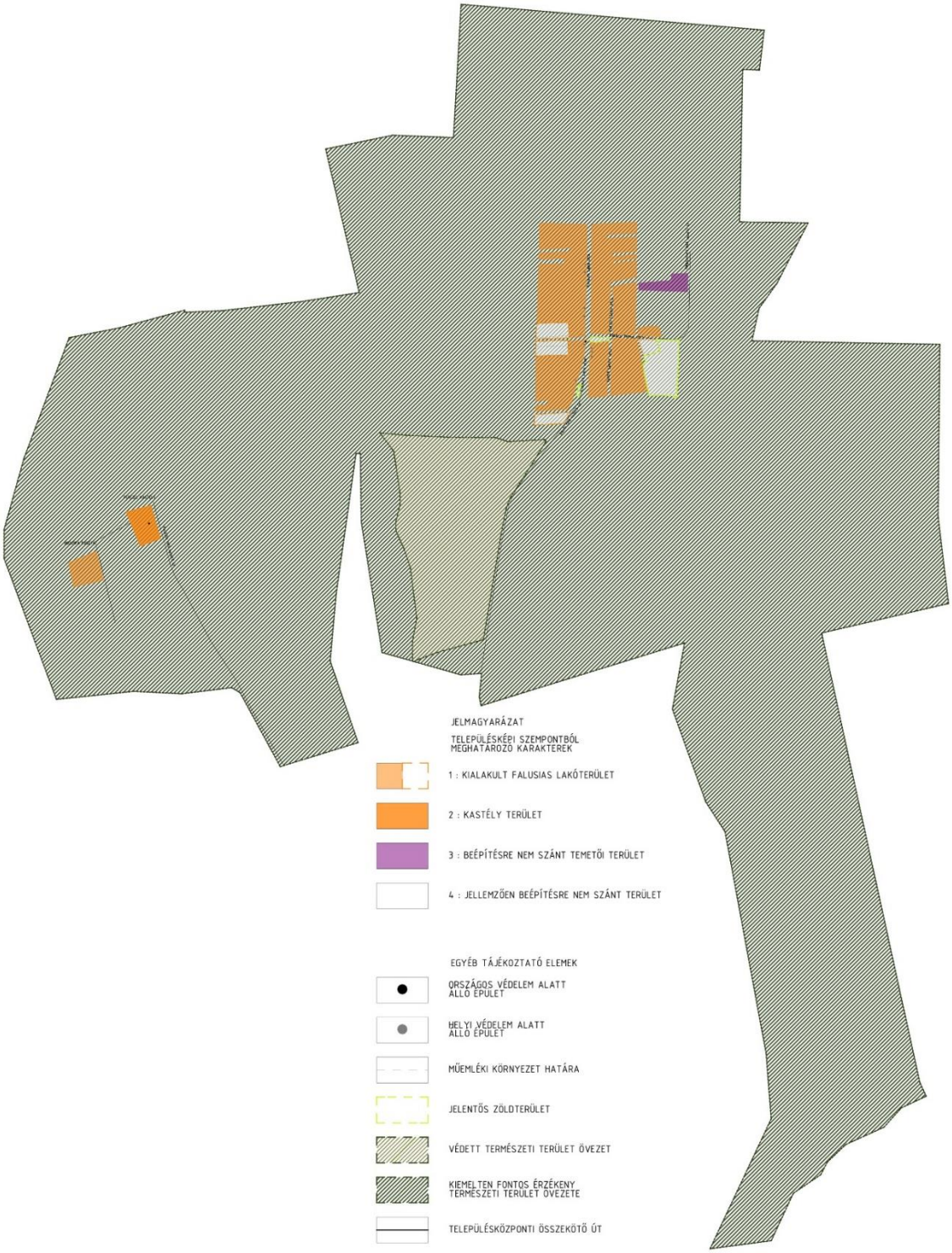

TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ TERÜLET:

. . . . . .

1 : KIALAKULT FALUSIAS LAKÓTERÜLET

A település kialakult falusias lakóterületről általánosságban elmondhatjuk, hogy oldalhatáron álló beépítésű, oromfallal az utca felé fordulva vagy azzal párhuzamosan épületek falusias külsőt mutatva. Az épületek hosszú keskeny tömegükkel, többször az utcára beforduló elülső szárnnyal rendelkeznek. Jellemzően 35-40 fok közti tető hajlásszöget alkalmaznak. A telkekre jellemző, hogy hosszan benyúlnak az utcafrontról, ezzel keskeny parcellákat alkotva. Az épületekre jellemző, hogy az elülső lakórész rendelkezik kapcsolattal az utcával, míg a hátsó udvaron a melléképület található. Az épületek földszintesek.

TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ TERÜLET:

. . . . . .

2 : KASTÉLY TERÜLET

A település külterületén megtalálható Perczel-kastély és a hozzá tartozó terület a település egészétől eltérő egyedi karaktert mutat, amely csak és kizárólag az itt megtalálható épületre érvényes. Az utcával való kapcsolata jelen helyzetben nem értelmezhető és nem is kell. Az épületállomány esetleges felújítása esetén a jelenlegi karakter megőrzendő, amely vonatkozik a tetőhajlásokra, az épületek tömegarányára és a homlokzati anyaghasználat homogénségére. Az épületek telepítését egyedi módon kell kezelni.

TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ TERÜLET:

. . . . . .

3 : BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TEMETŐI TERÜLET

A beépítésre nem szánt temetői terület közé tartozik a település keleti végében elhelyezkedő temetői terület. A terült a ravatalozó épületét kivéve temetkezésre fenntartott.

TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ TERÜLET:

. . . . . .

4 : JELLEMZŐEN BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLET (KÜLTERÜLET)

A beépítésre nem szánt területek közé tartoznak településünkön az utak nyomvonalai, patakok medrei és a külterülethez tartozó területrészek.

TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ TERÜLET:

. . . . . .

4 : JELLEMZŐEN BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLET (JELENTŐS ZÖLDTERÜLET)

A jelentős zöldterületek közé tartozik a település központjában megtalálható szabadidő park, valamint a Nagypeterd felé vezető út mentén kialakított zöld felület.

5_AJÁNLÁSOK

1 : KIALAKULT FALUSIAS LAKÓTERÜLET

TELEPÍTÉS

A településen általánosságban a kialakult falusias lakóterületen a családi házak telepítése oldalhatáron álló, a telken belüli elhelyezkedése az utcára merőleges rendszerű. A nem utcára merőlegesen telepített, indokolatlanul, nagy mértékben hátrahúzott családi ház építése nem javasolt. A családi házak a telek oldalhatárán állnak, a ház mögött növényzettel határolva kialakítható a védett kert.

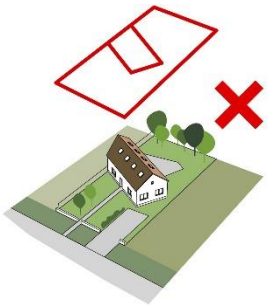

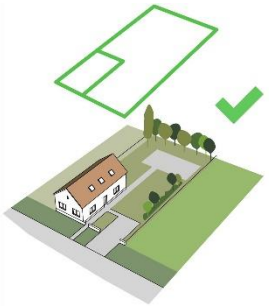

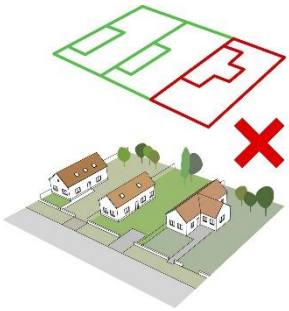

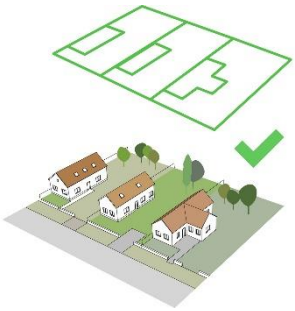

MAGASSÁG

Rózsafa kialakult falusias településrészén a családi házak magassága közel azonos, jellemzően földszintesek. A meglévő épületek közé épülő új házaknak hasonló magassággal kell épülniük, mint környezetük. A túl magas házak nem illeszkednek a település utcaképébe.

TETŐHAJLÁSSZÖG

Rózsafa kialakult falusias lakóterületén a családi házak tetőhajlásszöge közel azonos. A meglévő épületek közé épülő új házaknak hasonló tetőhajlásszöggel kell épülniük, mint környezetüknek. A túl magas, illetve túl alacsony hajlásszögű tetővel rendelkező épületek nem illeszkednek a meglévő környezethez.

TETŐFORMA

A kialakult falusias településrészen lévő családi házak tetőformája egyszerű. Új házak építésénél a szomszédok figyelembe vételével kell illeszkedni. Amennyiben az építési telek körül kialakult egy nyeregtetős házakból álló utcakép, úgy oda ne tördelt tetőformájú épület kerüljön, hanem a szomszédokhoz hasonló nyeregtetős tetőformájú. Előfordul a településen, hogy az utcafronti épületszárny befordul az utcafrontra. Ez esetben az új épületeknél is ezt a mintát kell követni.

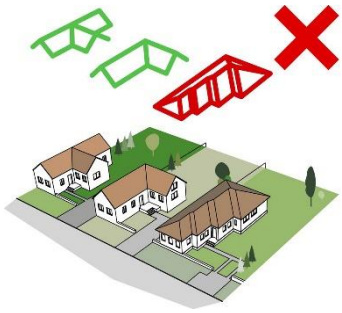

ANYAGHASZNÁLAT (SZÍNEK)

Rózsafa település színvilága változatos, mégis megfigyelhető egy visszafogott illeszkedés, hasonló anyag- és színhasználat. Rózsafán a meglévő épületek színvilágához illeszkedő új épületek építése ajánlott. Nem elfogadható a feltűnő és kirívó színhasználat, a rikító színű fémlemez fedés és burkolat.

KERÍTÉS

Rózsafa lakóterületein az áttört kerítések kívánatosak, tömör és nem átlátható megoldások 1,50–1,80 m-ig elfogadhatók.

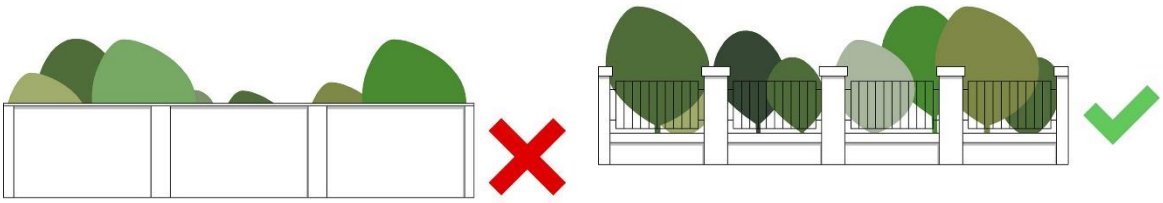

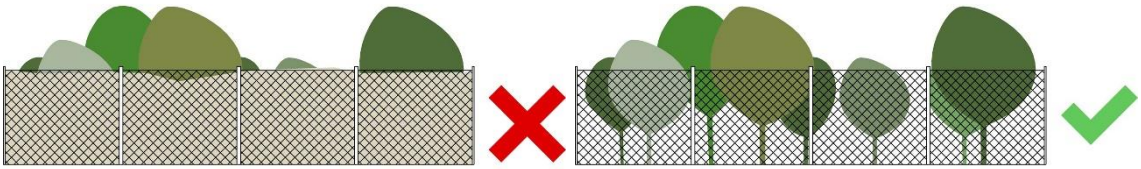

A magánterület és a közterület határán létesített kerítés fontos elem az utcakép szempontjából. A képen látható kerítés díszítettségében és színhasználatában harmonikus kapcsolatban áll az épülettel és megjelenésével „díszíti" az utcaképét

AJTÓK, ABLAKOK

Az épületek külső megjelenését és hangulatát a nyílászárók nagyban befolyásolják. A zárt épülettömeggel így nyitunk a külvilág felé, ezért minőségi módon kell, hogy tegyük. A településen található nyílászárók egyediséget mutatnak, mely sajátosság megőrzése a mi feladatunk is. A településen jól megfigyelhető: egy szárnyú, jellegzetesen két vagy osztásnélküli ablakok, utcai homlokzaton szimmetrikus kialakítással. A településen hosszanti kialakítású, keskenyebbnek tűnő ablakokat figyelhetünk meg. Új ház építésekor érdemes körül járni a környéket, és inspirálódni, hogy az otthonunk minél jobban bele tudjon simulni környezetébe, ezzel is gazdagítva az utcaképet. Külső redőnytokos műanyag redőnyöket régi parasztházra ne tegyünk, ha lehet műanyag redőnyt sem, az ablakokat ne fehérre fessük, ahol kétablakos régi ház van, a két ablakot semmiképpen se cseréljük ki egyetlen nagy ablakra.

A felújítások során a nyílászárók cseréjénél fontos, hogy megőrizzük a régi szerkezetek szépségeit és növeljük a műszaki tartalom minőségét.

Az épületek nyílászáró kiosztását őrizzük meg (méret, elhelyezkedés). Anyag és színválasztásnál törekedjünk harmonikus, illeszkedő összkép kialakítására.

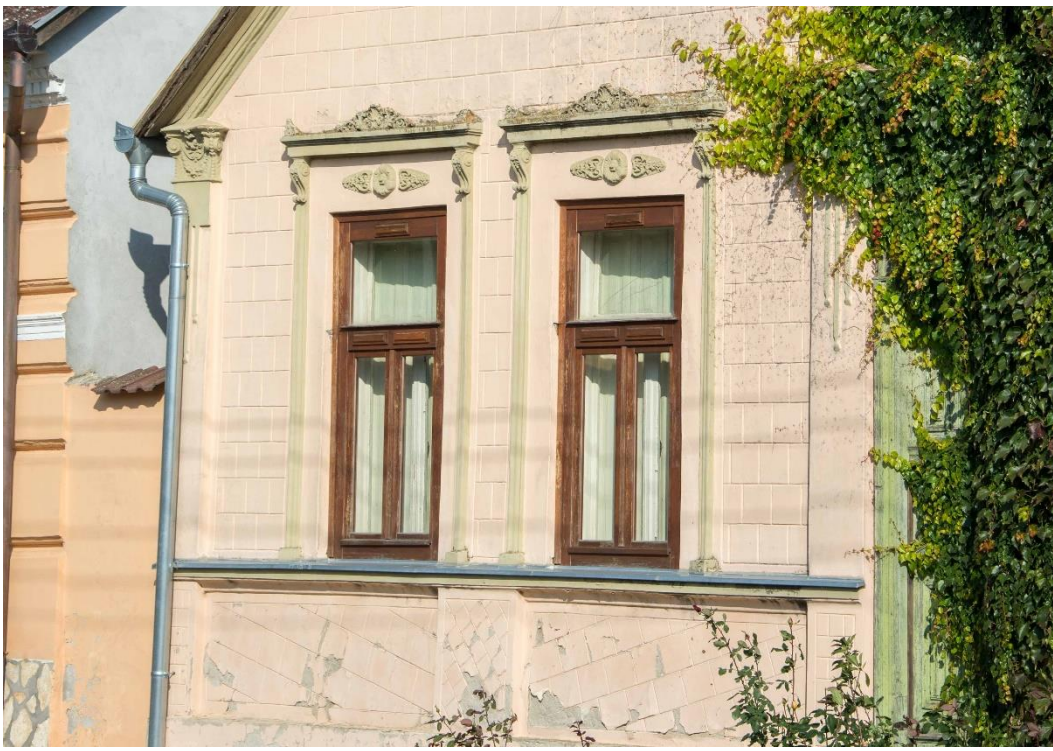

Javasolt az épület nyílásainak megjelenését úgy megválasztani, hogy az más szerkezettel azonos megjelenésű legyen. Ezen épület a felújításokhoz szolgál jó példával az új építések és átalakításokhoz nem használható.

HOMLOKZATKÉPZÉS, ANYAGHASZNÁLAT

Az épületeink külső megjelenése, burkolása, vakolatának színezése, megmunkálása mindig is kedvelt tulajdonosi eszköz volt településünkön és természetesen más hol is. Ezentúl is lehetőséget kell hagyni, hogy formálják a saját képükre lakóhelyüket az itt lakók, de figyeljünk a végső összképre! A túldíszített, túlszínezett épület hamar elveszíti érdekességét, és utána inkább zavaróan hat az egységes képet mutató, tiszta településképben. A jól megválasztott burkolat nem csak a hangulatot, hanem az épület védelmét is szolgálja.

A kevés anyagot használó homlokzatok estén is lehetőség van impozáns épületegyüttes kialakítására. A képen látható épület kétszínű homlokzatkialakítása, és homlokzati díszei szépen öltöztetik fel a házat. Ezen épület a felújításokhoz szolgál jó példával az új építések és átalakításokhoz nem használható.

Az anyag- és színhasználatában változatosabb épületek esetében javasolt az anyagok és színek összehangolása, és az utcaképbe illeszkedő megjelenés alkalmazása. Túl erős színek használata nem támogatandó. *Ezen épület a felújításokhoz szolgál jó példával az új építések és átalakításokhoz nem használható.*

A homlokzat struktúrájába illeszkedő részletek alkalmazásával létre tudunk hozni megnyerő homlokzatokat. Figyeljünk rá, hogy ne legyen a létrejövő felület túldíszített, giccsbe hajló.

A tégla, mint természetes építőanyag változatos használata támogatott. Ne féljünk látszó szerkezetként használni, vagy változatosan rakni és mint díszítősáv használni.

A tégla mint burkolat nem jellemző a településképben, melléképületeknél találjuk meg, azonban új épületek esetében lehetőség nyílik a tégla mint, homlokzati anyag használatára.

A cserépfedés alkalmazása a kialakult falusias településrészen, ha az natúr vagy a település képével harmonizáló színű, minden esetben egy elfogadott megoldás lehet.

RÉSZLETEK

A régi házak részleteit öröm megfigyelni! És az új házak építése előtt tanulságos is. Elődeink fa és fémmunkái csodálatosak, formakincsük időtálló, az alkalmazott anyag szépen öregszik. Házaink kiegészítői, a kerítések, lámpák, árnyékolók, postaládák, korlátok egytől egyig aktívan alakítják a végső látható képet, hangulatot. Akkor járunk jól, ha mindent egyforma igényességgel, odafigyeléssel tervezünk meg, választunk ki. A színek használata, a változatosság gyönyörködtet, ezek összképének gondos kitalálása odafigyelést igényel. Ezek a részek akár sűrűbben is cserélhetők, ha a tulajdonos már mást szeretne (mégis túl élénk a szín) vagy az elérhető technika lehetővé teszi (LED-es lámpák, motoros kapu, rejtett árnyékoló).

A homlokzaton megjelenő részletek esetében fontos, hogy a meglévő és az újonnan kialakítandó elemek esetében is törekedjünk a minőségre, amely nagyban hozzájárul a homlokzat és az egész épület minőségi megjelenéséhez.

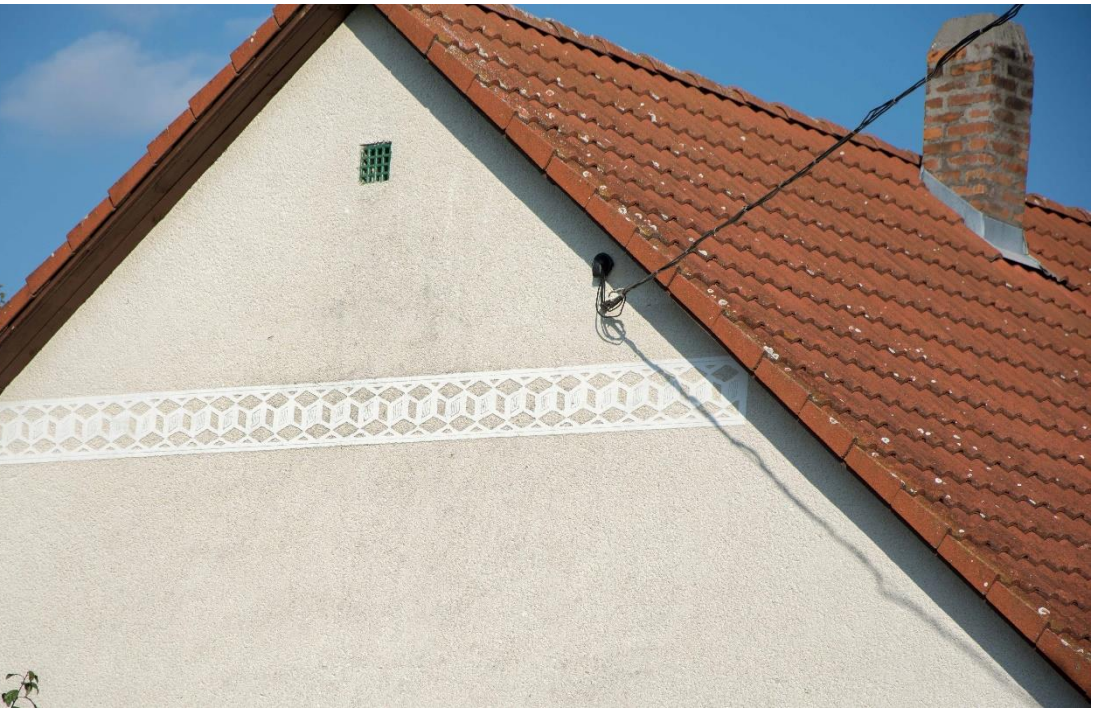

A vakolatban kialakított részleteket tudjuk kombinálni festéssel létrehozott elemekkel. Itt fontos figyelni az alapszín és részlet színének összhangjára. Jelen esetben a vakolt felületek szép kombinációt nyújtanak a rajtuk elhelyezett díszítő sávval.

Részleteket lehetőségünk van kialakítani bádogos szerkezetekből is. Ebben az esetben sokban hozzá tud járulni az épület megjelenéséhez a visszafogott bádogos elem, amely jelen helyzetben szépen kiegészíti a részletgazdag homlokzati szerkezetet.

KERÍTÉSEK

A kerítések kialakításánál is fontos ügyelünk a megnyerő és utcaképbe illeszkedő kialakításra, mivel ez az első mindenki által látott felület, amely kapcsolódik az épületünkhöz. A nagyipari acél zártszelvényekből hegesztett kerítések a legtöbb esetben nem képeznek tartósan szép értéket, a mögöttük lévő házakhoz nem illenek, azok megjelenését általában lerontják. Ha falazott kerítésoszlop készül, a régi, kézivetésű téglából készített vakolatlan oszlopok a legszebbek közé tartoznak, nem „lenyakazva", hanem fejezettel, pl. visszalépcsőzve befejezve.

A kerítések finom részleteinek megőrzése érdekében elengedhetetlen, hogy megtarthassuk annak eredeti értékeit. Ezt kell szem elött tartani az esetleges felújítások, átépítések alkalmával.

A meglévő kovácsoltvas kerítés esetében fontos, hogy megőrizzük az egykor megalkotott részletekkel teli kialakítást abban az esetben is, ha az adott elem felújításra szorul és egyes elemeit cserélni kell.

Az áttört kerítések használata nem zárja el a közterületet a magánterülettől, így kellemesebb, barátságosabb környezet alakul ki, mely segíti a szomszédsági viszonyok kialakulását.

KERTEK

Településünknek és épületeinknek egyaránt illeniük kell abba a környezetbe, amelyet az adott helyen az ember és a természet közösen formált. A kialakult falusias lakóterületen a tájba illesztés során a hagyományos településkép megőrzése az elsődleges cél, amely jelen esetben a helyi védelem fenntartása érdekében is szükséges. Az épületeket csak részlegesen takarjuk, árnyékoló fákat a déli kitettségű falak közelében ültessünk. Az előkertbe ültetett fák, cserjék helyének megválasztásakor vegyük figyelembe a ház homlokzati kialakítását, nyílászáróinak elhelyezését. A kerti építményeket takarjuk, hogy az épület jobban érvényesüljön. A régi épületek bővítése, felújítása során fokozottan ügyeljünk a már meglévő fásszárú növényzet megóvására. A ház méreteinek érzetét a környező növényzettel befolyásolhatjuk. Szándékunk szerint magas növényzettel csökkenthetjük, alacsony növényekkel növelhetjük a ház méretének érzetét.

A szépen karbantartott kert nagyban hozzájárul az épület és az utcakép szép megjelenéséhez és kellemes hangulatot kölcsönöz a használó számára.

A kertben javasolt olyan burkolat típusok használata amik a „régies" megjelenést mutatnak.
forrás: lechnerközpont

A „régies" megjelenés egy másik anyaga kis kocka kő burkolat, amely nagyon impozáns megjelenést tud nyújtani a belső kertben.
forrás: lechnerközpont

A kertek gyakran már díszkertként működnek (haszonkert helyett) ami kevesebb munkával jár, de több odafigyelést igényel.

KÖZTERÜLETEK TELEPÜLÉSKÉPI ÚTMUTATÓJA: UTCÁK

A településkép javításához a legtöbb esetben nem szükséges nagy beavatkozás, a rendezettség érzésének elérése már fél siker. A közterületek megfelelő fenntartása, a már nem használt közterületi elemek elbontása (a szükséges esetekben) látványos előrelépést jelenthet. A különböző felületek határozott szétválasztása (pl. szegélykövek alkalmazásával) szintén jelentős javulást eredményezhet. Fontos odafigyelnünk a folyamatosan átalakuló településszélek rendezésére. A település vonalas elemei vezetik a tekintetet, felfűzik a települést alkotó elemeket, ezért harmonikus, egységes kialakításuk fontos. A településen áthaladók leginkább ezen útvonalakon haladva alakítják ki a településről alkotott képüket. Külön figyelmet kell fordítani az infrastruktúra hálózat elemeinek kiépítésére, nyomvonalvezetésére, felszíni és felszín alatti elemeinek tájba illesztésére is. Az utcakeresztmetszet jól tükrözi a telkek és az utcák viszonyát, a település szerkezetét, ezért fontos, hogy jól használható, harmonikus módon alakítsuk ki. A járdák közelében alacsony cserjék középmagas cserjefoltokkal, majd fák, ismét cserjék, végül cserjékkel oldott parkolóhelyek kialakítása kötheti össze a járdát és a közutat. Törekedjünk a térhasználatok világos szétválasztására. Ne alkalmazzunk gyepet az utak, parkolóhelyek közelében, hogy elkerüljük a gyepre parkolást. A fasorok kiemelik a település fő útvonalait, irányítják a tekintetet. A fasorok kialakításakor ügyeljünk arra, hogy a megfelelő távolságra ültessük őket, figyelembe véve végleges méretüket. Olyan fajokat válasszunk, amelyek nem nőnek bele a felsővezetékbe, egyéb közművezetékekbe és az út fölé, akadályozva a biztonságos közlekedést. A jó faválasztással és ültetéssel elkerülhető a csonkolással kialakult fák csúnya látványa. Fontos, hogy a felszín alatti vezetékek (víz, gáz, csatorna, elektromos áram, telefon és internet kábel) tervezésekor kialakításánál is gondoljunk a fák gyökereinek helyigényére.
Kerüljük fasorok kialakítását élénk lombozatú fajokból (pl. vérszilva –Prunus cerasifera) és inváziós növényfajok telepítését, lásd településképi rendelet melléklete.

A növényzet utcák mentén történő elhelyezése és azok gondozása nagyban hozzájárul az utcakép javulásában. A nyári hónapokban a jól elhelyezett fák segítséget nyújthatnak az árnyékos felületek növelésében, amely javíthatja az épületek belsőjének hőmérsékletét.

Az utcák rendezett, karbantartott megjelenése elengedhetetlen a településkép egészének javításához, fenntartásához.

Az utcákon elhelyezett díszítő elemek nagyban hozzájárulnak az utcaképhez. Érdemes utcaképbe illő elemeket használni.

KÖZTEREK, KÖZPARKOK, KÖZKERTEK

A közösségi szabadterek azok a találkozási pontok, ahol a településhez, településrészhez és a helyi közösséghez tartozásunkat a természethez kapcsolódva, szabadabban élhetjük meg. Mivel rendszerint hosszabban tartózkodunk ezeken a helyeken, megjelenésük fokozottan fontos. Rendszerint ezért e teresedések összetett tervezését szakemberek csoportja végzi.
A nem megfelelő tér biztosítása rossz használathoz, a környezet gyors leromlásához vezet. A teresedések kialakításakor fontos felmérni a használók várható szokásait, a használók számát, a használat időszakait, jellegét. A megfelelő mennyiségű és minőségű teret szükséges biztosítani a tevékenységekhez és a közlekedéshez. A növényfajok megválasztása és ültetése során azok térigényét is figyelembe kell venni, számolva növekedésükkel, egymásra árnyékolásukkal.
Alapvető szükséglet a megfelelő térformálás.

A közterületek és parkok esetében is lehetőség van fák és magasabb cserjék ültetésére, amelyek lehetnek olyanok is amelyek nem rendelkeznek terméssel, csak a dekorációs értékük miatt lettek telepítve.

Az ültetett növényzet használatával egy hosszútávon is vonzó környezet hozható létre. Településünkön több helyen is megtalálható impozáns telepített növényállomány. A növényzet rendezett kialakítása szép utcakép létrehozását teszi lehetővé.

6_JÓ PÉLDÁK I ÉPÜLTEK, ÉPÍTÉSZETI RÉSZLETEK

Épületek, építészeti részletek (ajtók, ablakok, tornácok, anyaghasználat, színek, homlokzatképzés), kerítések, kertek, zöldfelületek kialakítása

A homlokzatok visszafogott egyszínű színhasználata és a részletekben megjelenő esetleges más anyaggal való együttes használata egységes utca képet eredményez a kialakult falusias lakókörnyezetben. Ezen épület a felújításokhoz szolgál jó példával az új építések és átalakításokhoz nem használható.

Az épületek tömegarányának helyes megválasztása fontos szempont kell, hogy legyen. Példaként kell, hogy szolgáljanak a település meglévő épületeinek szemrevételezése, az esetleges felújítások és átalakítások helyes megválasztása során.

A homlokzat visszafogott egy színt használó kialakítása, esetlegesen alapszín azonos díszek elhelyezése elfogadott és támogatandó, ha az nem lesz túlzó. A falusias lakóterületekre jellemző tornácos kialakítás sok helyen már eltűnt, amit a felújítások során meg kell őrizni, ha a ház eredeti állapotában megtalálható volt.

Az épület előtt kialakított kert minőségi módon való megfogalmazása segít az épület és az utcakép egészének javításában, azok szerethetőbb élhetőbbé tételébe.

A lábazatok terméskőből való kialakítása elfogadott a településen. Ezen lábazatok együttes használata a vakolt homlokzatokkal szépen kialakított épületet eredményezhet. Ezen épület a felújításokhoz szolgál jó példával az új építések és átalakításokhoz nem használható.

A modern, újszerű színhasználat jól megfér a régi formákon, épülettípusokon. A visszafogott színhasználat minden esetben jó választás! A színhasználatot javasolt minden épített szerkezetre végiggondolni, és egymáshoz illeszkedő színeket alkalmazni a háztól a kerítésig, az ablaktól az ajtókon keresztül Ezen épület a felújításokhoz szolgál jó példával az új építések és átalakításokhoz nem használható.

Ne féljünk a homogén, egyszínű megjelenéstől, sőt merjük bátran alkalmazni azt. A képen látható épület utcai homlokzatának egyszínű fehér megjelenése letisztultságát, egyszerűséget, visszafogottságát sugall.

A képen látható épületen a ház „bájossága”, arányai és tetőszerkezetének megjelenése az az érték, mely kiemeli a többi épület közül és követendő példaként szolgál.

Amennyiben színes épületet szeretnénk látni, kellő alapossággal válasszuk meg a színeket. A képen látható épület visszafogott, barnás (földszínek) használatával és a sötétbarnás színű nyílászáróival egy szép példája a színhasználatnak.

A tégla homlokzatok anyaghasználatából rejlő részletgazdagsága szép épületeket eredményezhet, amelyek a folyamatos karbantartás mellett sokáig megőrzik értéküket és impozáns megjelenésüket.

A meglévő téglaarchitecturájú épületeket őrizzük, ameddig csak lehet és legyünk rájuk büszkék. Kiegészítéseként anyagban és színben harmonizáló elemeket használjunk, mint a képen látható gazdasági épület natúr fa megjelenésű ajtószerkezete.

A belső kertek változatos növénytelepítése (gyep-, cserje- és lombkoronaszinten) támogatandó, mivel a cél egy rendkívül természetközpontú település megőrzése, kialakítása.

A régi, kovácsoltvas kerítések gondozott megjelenését mutatja be ez a kép. A kerítés az új, markáns színválasztás mellett is rendkívül jó példája annak, hogy a régi értékeket őrizzük meg és használjuk egy kis felújítás után.

A közösségi terek minősége a települések közösségi életének egyik legfontosabb tükre. A képen látható közösségi játszótér jó példája a közösségi törekvéseknek.

A közösségi terek, jelen esetben utca, gondozott kialakítása rendkívül fontos szempont. Tartsuk mindig rendben és karban közterületeinket, cselekedjünk közösen.

7_JÓ PÉLDÁK I SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYFAJTÁK

Sajátos építményfajták, reklámhordozók, egyéb műszaki berendezések

A köztéren elhelyezett növényzettel benőtt közösségi helyek remek táptalajt nyújtanak a településen zajló közösségi élet élénküléséhez. Ebben a parkban kapott helyet Tinódi Lantos Sebestyén szobra is a szökőkút mellett.

A közterületeken elhelyezett szobrok és emlékművek fontos szerepet játszanak a település képben és életében, ezért ezek minőségi megjelenése elengedhetetlen.

Balra:
Az emlékeink megőrzése elengedhetetlen, fordítsunk rá kellő figyelmet! Az 1848-49-es szabadságharc emlékére állított szobor kis léptéke ellenére is követendő és jelképes értékkel bír.

Jobbra:
A parkban található Tinódi-mellszobor

A feliratok, reklámok gyakran rendkívül erőteljes megjelenéssel bírnak és rontják az utcaképet. A képen látható „posta" felirata ezzel szemben szépen illeszkedik az épület homlokzatába, azt nem nyomja el, hanem szerves részeként jelenik meg.

Köztéri bútorokból, közösségi felületekből, játszóterekből soha nem elég. Tervezzük és építsük ezeket közösen!

IMPRESSZUM

RÓZSAFA KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

rozsafa.onkormanyzat@indamail.hu
7914 Rózsafa, Kossuth L. u. 44.
Telefon: +73 446 008
Polgármester: Bogdán László
Főépítész: dr. Gyergyák János

KÉSZÍTETTE:

AU.ROOM Építész Műhely Kft.	dr. Gyergyák János, Paári Péter
Cserényi-Vörös Erika E.V.	dr. Cserényi-Vörös Erika
FOTÓ:	dr. Gyergyák János, Paári Péter, Horváth Márton
BORÍTÓ:	dr. Gyergyák János, Paári Péter
ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ ÁBRÁI:	Lechner Tudásközpont: Kiss Luca, Novák Sándor, Weiszkopf András
GRAFIKAI TERVEZÉS:	dr. Gyergyák János, Paári Péter
BETŰTÍPUS:	Isocpeur

Készült Magyarország Kormánya megbízásából, a településkép védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvényhez kapcsolódóan

Rózsafa, 2017.